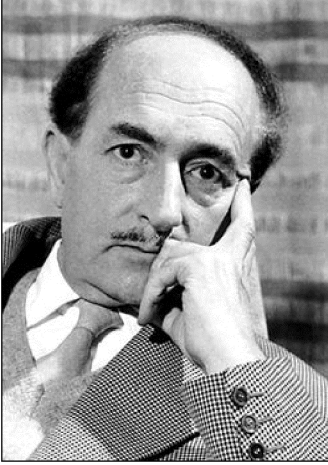

Mifoloji realizm poeziyası

Nobel mükafatı laureatı

Salvatore Kvazimodo

Salvatore Kvazimodo (1901 - 1968) İtaliyanın cənubunda, Siciliyanın qədim Sirakuza şəhərində anadan olmuşdur. İtalyan ədəbiyyatına bir çox mütərəqqi yeniliklər gətirmiş C.Verqa (1840 - 1922), L.Kapua (1839 - 1915) və L.Pirandello (1867 - 1936) kimi görkəmli nasir və dramaturqların vətəni olan Siciliya bu dəfə tək-cə milli ədəbiyyata deyil, həm də XX əsr Avropa poeziyasına özünün böyük şairini bəxş etmişdi.

Ötən əsrin 30-cu illərində ədəbiyyata gələn S.Kvazimodo poetik yaradıcılığa italyan şerinin digər canlı klassikləri C. Unqaretti (1888 - 1970) və E. Montale (1896 - 1981) ilə birlikdə faşist diktaturasına qarşı fərqli etiraz forması tək meydana çıxmış germetizm cərəyanının başçılarından biri kimi qədəm qoyur. Yaradıcılığının ilk günlərindən S.Kvazimodonun poeziyası germetizmin gizli metaforik eyhamları, çoxmənalı ifadə tərzii və simvolları ilə yanaşı, özünün orijinal təbiət təsvirləri, qədim yunan və ellinizm poeziyasının klassik romantikası ilə seçilməyə başlayır.

...Yunan dili şairin ulu əcdadlarının dili idi. Sonralar o, klassik filologiya mütəxəssisi kimi, Esxilin və Sofoklun faciələrini, Vergilinin, Ovidinin və digər Qədim Roma klassiklərinin şeir və poemalarını da italyan dilinə çevirəcəkdi...

Uzun müddət qədim poetik nümunələrlə təmasda olan şair milli italyan ədəbiyyatına özünə məxsus "mifoloji realizm" estetikasını, antik söz deyiminin yığcamlığını və təpərini gətirir. Bu yeni formalarla birlikdə italyan poeziyasına qədim Siciliya torpağının əsrarəngiz təbiəti, bütün orijinal yaradıcılığı ilə möhtəşəm Şərq poeziyasından bəhrələnmiş böyük L.Qonqoranın (1561 - 1627) mifoloji təsvirlərini xatırladan əvəzsiz bədii lövhələr də daxil olur. Şairin ilk qələm təcrübəsi olan "Sular və torpaqlar" (1930), "Batmış qoboy" (1933), "Eratto və Apollon" (1936) kimi kitablarındakı şeirləri məhz bu qəbildəndir.

İkinci Dünya müharibəsi illərində İtaliyada baş qaldırmış antifaşist hərəkatı S.Kvazimodonun "mifoloji realizmini" yüksək vətənpərvərlik duyğuları ilə, poetik vüsətlə cilalayır. Şair germetizmin qapalı simvolları, eyham və metaforaları çərçivəsindən çıxaraq, yadellii işğalın dəhşətlərindən, şəhid vətən övladlarının ölməzliyindən bəhs edən realist tablolar yaradır. İndi onun misralarından "körpələrin yanıqlı iniltisi", şəhid analarının "qara naləsi" eşidilməyə başlayır.

Şairin "Axşam da düşür dərhal" (1942), "Günbəgün" (1946), "Həyat yuxu deyil" (1949), "Misilsiz diyar" (1958) və digər kitablarında toplanmış poetik inciləri onun sarsılmaz vətəndaş mövqeyindən, dərin həyat fəlsəfəsindən xəbər verir.

"Şairlər heç nəyi unutmamalıdır" söyləyən, bəşəriyyətin tərəqqisində realist poeziyanın ali vəzifəsini öz orijinal yaradıcılığı ilə təsdiqləyən S.Kvazimodo "yüksək poetik istedadına, ictimai-mənəvi əhəmiyyətli humanist sənət nümunələrinə görə" 1959-cu ildə Nobel mükafatına layiq görülür.

S. Kvazimodonun bir neçə şerini "Ədəbiyyat qəzeti"nin oxucularına təqdim edirik.